

16 Ιουνίου, 1993

[Α. ΛΟΙΖΟΥ, Π., ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟ-
ΜΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΜΕΣΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ,*Εφεσείουσα - Καθ' ης αίτηση,*

v.

ΙΩΑΝΝΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ,

*Εφεσίβλητου-Αιτητή.**(Αναθεωρητική Έφεση Αρ. 1526).*

*Δημόσιοι Υπάλληλοι — Προαγωγές — Προϊστάμενος Τμήματος —
Συστάσεις — Αιτιολογία συστάσεων — Πότε είναι αναγκαία —
Εφαρμοστέες νομικές και νομολογιακές αρχές.*

*Δημόσιοι Υπάλληλοι — Προαγωγές — Υπηρεσιακές Εκθέσεις — Σε
περίπτωση σύγκρουσης με τις συστάσεις οι τελευταίες παραγνωρί- 5
ζονται ή τους δίδεται περιορισμένη σημασία.*

Οι περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμοι 1967-1987.

Ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμος 1/90.

Η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας (η Επιτροπή), αποφάσισε να 10
προάξει τέσσερεις υποψήφιους στη θέση Κτηματολογικού Λει-
τουργού, 1ης Τάξης (Κτηματολόγιο) Τμήμα Κτηματολογίου και
Χωρομετρίας αφού έκρινε ότι με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια
(αξία, προσόντα, αρχαιότητα) υπερείχαν των άλλων υποψηφίων.
Και οι τέσσερεις προαχθέντες είχαν συσταθεί από τον Προϊστάμε- 15
νο του Τμήματος χωρίς να έχει γίνει επαρκής αιτιολογία στις συ-
στάσεις. Αυτό αποτέλεσε λόγο για ακύρωση των δύο προαγωγών
από το πρωτόδικο Δικαστήριο το οποίο έκρινε ότι η αποδοχή ανε-
πιφύλακτα από την Επιτροπή των ανατιολογήτων συστάσεων του
Διευθυντή υπέρ των πιο πάνω ενδιαφερομένων μερών τα οποία 20
σύμφωνα με τις εμπιστευτικές εκθέσεις ήταν ουσιαστικά ίσα με
τον αιτητή αλλά υστερούσαν σε μικρό βαθμό σε αρχαιότητα έναντι
του, μαρτυρούσε ότι η Επιτροπή ενήργησε κάτω από πλάνη περί
τα πράγματα. Επίσης σύμφωνα με την απόφαση του πρωτόδικου
Δικαστηρίου η απόφαση του Διευθυντή δεν εχρειάζετο ρητή αιτιο- 25
λογία για τους άλλους δύο προαχθέντες για τον λόγο ότι ο μεν
ένας προηγείτο σε αρχαιότητα του εφεσιβλήτου ο δε άλλος υπερεί-

χε σε προσόντα από αυτόν, παρά την ύπαρξη της πολύ απομακρυσμένης αρχαιότητας του εφεσιβλήτου η οποία δεν ελήφθη υπόψη.

5 Το επίδικο θέμα το οποίο εγείρεται στην παρούσα έφεση είναι κατά πόσο η σύσταση του Προϊσταμένου του Τμήματος πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

Η Ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου αφού εξέτασε το θέμα τόσο με βάση την προηγούμενη Νομολογία όσο και με βάση τις γενικές αρχές του Διοικητικού Δικαίου αποφάνθηκε ότι:

10 Α. Υπό Λοΐζου Π., συμφωνούντων των Δημητριάδη Δ. και Χατζησαγγάρη Δ.:

15 1. Οι συστάσεις του Προϊσταμένου του Τμήματος/Τμηματάρχη δεν είναι απαραίτητο να είναι αιτιολογημένες, ιδιαίτερα όταν συνάδουν ή βασίζονται στα καθιερωμένα κριτήρια, δεν μπορούν δε να θεωρηθούν ως ελαττωματικές λόγω έλλειψης αιτιολογίας, εκτός αν ανατραπεί το τεκμήριο της νομιμότητας με βάση το οποίο θεωρούνται πως διαμορφώθηκαν καλόπιστα μετά από δέουσα έρευνα.

20 2. Οι συστάσεις του Προϊσταμένου του Τμήματος με βάση τους περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμους 1967-1987 δεν είναι αναγκαίο να περιέχουν αιτιολογία, νοουμένου ότι συμφωνούν με το περιεχόμενο των φακέλων. Θέμα δικαστικού ελέγχου τίθεται μόνο στην περίπτωση που ο Προϊστάμενος εκλέγει να παραθέσει τους λόγους των εισηγήσεών του, οπότε αν προκύψει ότι η δοθείσα αιτιολογία πάσχει, τότε η απόφαση υπόκειται σε ανατροπή.

25 3. Όπως έχει καθιερωθεί από τη Νομολογία οι συστάσεις του Προϊσταμένου δεν θεωρούνται άκυρες για έλλειψη αιτιολογίας για το λόγο ότι είναι σύντομες ή λακωνικές, νοουμένου ότι συνάδουν με τα στοιχεία των φακέλων. Ούτε και πρέπει να γίνεται ειδική αναφορά σε όλους τους υποψηφίους.

30 4. Οι αυθεντίες που αναφέρονται στην πρωτόδικη απόφαση ουσιαστικά αφορούν τη σημασία των συστάσεων και τη βαρύτητα που πρέπει να δίδεται σ' αυτές και δεν θεωρούνται σχετικές με το υπό εξέταση θέμα.

35 Για όλους τους πιο πάνω λόγους δεν εδικοιολογείτο η ακύρωση της επίδικης απόφασης της Επιτροπής και ως εκ τούτου η έφεση επιτρέπεται.

40 Οι υπόλοιποι λόγοι με τους οποίους προσβάλλεται η επίδικη απόφαση της Επιτροπής που αφορούσαν την παράλειψη διεξαγωγής έρευνας αναφορικά με τα καθιερωμένα κριτήρια των υποψηφίων και την παράλειψη σύγκρισης μεταξύ τους καθώς και την ύπαρξη πλάνης περί τα πράγματα στο θέμα επιλογής του καλύτερου υποψηφίου, απορριφθηκαν από την Ολομέλεια η οποία αποφάνθηκε ότι:

1. Δεν αποδείχθηκε έκδηλη υπεροχή εκ μέρους του αιτητή έναντι των ενδιαφερομένων μερών όπως φάνηκε από την εξέταση των φακέλων.

2. Πέραν των άλλων στοιχείων, η σύσταση του Διευθυντή ενίσχυε και καθιστούσε υπέρτερα τα ενδιαφερόμενα μέρη έναντι του αιτητή.

5

Β. Υπό Αρτεμίδα Δ.:

1. Το πρωτόδικο Δικαστήριο προέβη σε εκτεταμένη αναφορά στη νομολογία που αφορά στα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται στη σύσταση Προϊσταμένου Τμήματος προτού καταλήξει στην ευθυμηνόρεια του, παρατηρώντας πως αυτή παρουσιάζει δύο αντίθετες προσεγγίσεις.

10

2. Το επίμαχο θέμα επίλυσαν τελεσίδικα δύο διαδοχικές αποφάσεις της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου οι οποίες προφανώς δεν είχαν κυκλοφορήσει κατά την έκδοση της πρωτόδικης απόφασης εφόσον δεν αναφέρονται σε αυτή. Και στις δύο αυτές αποφάσεις υπήρξε ομοφωνία ότι όπου ο νόμος προνοεί για εισηγήσεις από όργανο της διοίκησης χωρίς να προβλέπεται ότι αυτές πρέπει να είναι αιτιολογημένες τότε δεν χρειάζεται αιτιολογία. Όταν όμως το ίδιο το όργανο επιλέγει να παραθέσει τους λόγους των εισηγήσεών του τότε το αναθεωρητικό ελέγχει την αιτιολογία αυτή και σε περίπτωση που πάσχει ανατρέπει την απόφαση.

15

20

3. Όπως αναφέρεται στις πιο πάνω αποφάσεις της Ολομέλειας η σύσταση του Προϊσταμένου εμπεριέχει την έννοια της επιλογής και στην εξεταζόμενη υπόθεση της εισηγήσης για προαγωγή των ενδιαφερομένων μερών μεταξύ σχεδόν ισοβαθμούντων υποψηφίων. Ο εφεσείων - αιτητής δεν ισχυρίζεται πως έχει έκδηλη υπεροχή έναντι των προαχθέντων. Γι' αυτό και η οποιαδήποτε αναφορά στη σύσταση του Προϊσταμένου στα καθιερωμένα κριτήρια που σύμφωνα με την πρωτόδικη απόφαση έπρεπε να είχε γίνει από αυτόν θα ήταν λαθεμένη, εφόσον θα εγίνετο μεταξύ ισοβαθμούντων υποψηφίων σε αξία και προσόντα ακόμη και σε αρχαιότητα η οποία ήταν αμελητέα λόγω της μικρής διαφοράς που υπήρχε στο διορισμό σε προ-προηγούμενες θέσεις.

25

30

Γ. Υπό Χρυσοστομή Δ.:

35

Το υπό κρίση θέμα επιλύεται με βάση τα όσα αναφέρθηκαν στις δύο ομόφωνες αποφάσεις της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Η έφεση επιτρέπεται. Η πρωτόδικη απόφαση ανατρέπεται. Η επίδικη απόφαση επικυρώνεται και η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς καμιά διαταγή για έξοδα.

40

3 Α.Α.Δ. Δημοκρατία ν. Κωνσταντινίδη

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- Παπαϊωάννου κ.α. ν. Δημοκρατίας (1991)3 Α.Α.Δ. 713·*
Δημοκρατία ν. Βιολάρη & άλλης. Απόφαση ημερ. 13.1.92·
Republic v. Koufettas (1985) 3 CLR 1950·
- 5 *Ioannides & others v. Republic (1984) 3 C.L.R. 1283·*
Loizidou - Paraphoti v. Republic (1984) 3 C.L.R. 933·
Haris v. Republic (1985) 3 C.L.R. 723·
Χασάπης ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 9.2.1990·
Φιλίππου ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 25.4.1990·
- 10 *Ευστούρης κ.α. ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 13.3.1990·*
Σιδερά ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 19.6.1991·
Κεφάλα κ.α. ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 24.1.1991·
Papadopoulos v. Republic (1982) 3 C.L.R. 1070·
Καϊτάνης κ.α. ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 12.4.1990·
- 15 *Μαυρομιμάτης κ.α. ν. Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας, Απόφαση ημερ. 22.2.1991·*
Σάββα ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 6.2.1992·
Φωτίου κ.α. ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 7.11.1989·
Καϊτάνης & άλλοι ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 1.6.1991·
- 20 *Δημοκρατία ν. Στυλιανού κ.α. Απόφαση ημερ. 10.6.1990·*
Stylianou v. Republic (1986) 3 C.L.R. 2661·
Λοιζίδης κ.α. ν. Δημοκρατίας. Απόφαση ημερ. 12.5.1990·
Themistocleous & others v. Republic (1985) 3 C.L.R. 1070·
Yenakritou & others v. Republic (1985) 3 C.L.R. 2731·
- 25 *Pourgourides & others v. Republic (1988) 3 C.L.R. 1434.*

Έφεση.

Έφεση εναντίον της απόφασης Δικαστή του Ανωτάτου

Δικαστηρίου, 1992 (Προσφυγή αρ. 81/90) με την οποία ακυρώθηκαν οι προαγωγές δύο από τα τέσσερα ενδιαφερόμενα μέρη, στη θέση Κτηματολογικού Λειτουργού 1ης τάξης (Κτηματολόγιο) Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας.

5

Π. Χ" Δημητρίου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Α', για τους εφεσείοντες.

Α.Σ. Αγγελίδης, για τους εφεσίβλητους.

Π. Παπαγεωργίου, για το ενδιαφερόμενο μέρος.

Cur. adv. vult.

10

ΛΟΙΖΟΥ, Π. ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Οι Δικαστές κκ. Δημητριάδης και Χατζητσαγγάρης συμφωνούν με την απόφαση αυτή. Οι Δικαστές κκ. Χρυσοστομής και Αρτεμίδης συμφωνούν με το αποτέλεσμα, αλλά θα δώσουν το δικό τους σκεπτικό.

15

Το επίδικο θέμα το οποίο εγείρεται στην παρούσα έφεση είναι ότι η σύσταση του Προϊσταμένου του Τμήματος δεν είναι αναγκαίο να είναι επαρκώς αιτιολογημένη, γιατί κάτι τέτοιο δεν προβλεπόταν από το άρθρο 44(3) των περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμων του 1967 έως 1987, στη συνέχεια ο Νόμος, που ίσχυε κατά το χρόνο λήψης της επίδικης απόφασης και περαιτέρω είναι αντίθετο με τη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο θέμα. Επιπλέον το εύρημα του Δικαστηρίου, ενόψει του οποίου ακύρωσε τις προαγωγές των ενδιαφερομένων μερών Χρίστου Πολυκάρπου και Αντώνιου Σάββα, ότι η Επιτροπή Δημοσίας Υπηρεσίας, στη συνέχεια η Επιτροπή, αποδέκτηρη ανεπιφύλακτα την ανεξήγητη και αναιτιολόγητη σύσταση του Προϊσταμένου του Τμήματος υπέρ των ενδιαφερομένων μερών αυτών ενεργώντας έτσι κάτω από πλάνη περί τα πράγματα και γεγονός που καθιστά κακή και λανθασμένη την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, είναι εσφαλμένο και τούτο για τους πιο κάτω λόγους:

20

25

30

"(α) η Επιτροπή, προτού αποδεχτεί τη σύσταση του Διευθυντή του Τμήματος, προέβη σε λεπτομερή αξιολόγηση και σύγκριση των υποψηφίων με βάση όλα τα ενώπιόν της στοιχεία και καθιερωμένα κριτήρια, ▯.

5 (β) η σύσταση του Διευθυντή του Τμήματος δεν ήταν αναγκαίο να περιέχει αιτιολογία, και

10 (γ) η σύσταση του Διευθυντή του Τμήματος συνάδει πλήρως με τα καθιερωμένα κριτήρια (αξία, προσόντα, αρχαιότητα). Η μικρή, απομακρυσμένη και ως εκ τούτου ασήμαντου βάρους αρχαιότητα του Αιτητή έναντι των πιο πάνω Ενδιαφερόμενων Μερών δεν καθιστά τη σύσταση του Διευθυντή του Τμήματος αντίθετη με τα καθιερωμένα κριτήρια (αξία, προσόντα, αρχαιότητα)."

15 Οι επίδικες θέσεις ήταν θέσεις Κτηματολογικού Λειτουργού, 1ης Τάξης, που είναι θέση προαγωγής. Ύστερα από τη σχετική διαδικασία η Επιτροπή λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ενώπιόν της ουσιώδη στοιχεία όπως αναφέρει στο σχετικό πρακτικό της συνεδρίας της, της 12 Σεπτεμβρίου 1989 (Παράρτημα 6):

20 "...έκρινε με βάση τα καθιερωμένα κριτήρια στο σύνολό τους (αξία, προσόντα, αρχαιότητα) ότι οι παρακάτω υπερέχουν των άλλων υποψηφίων και αποφάσισε να τους προαγάγει σαν τους πιο κατάλληλους στη μόνιμη (Τακτ. Προϊπ.) θέση Κτηματολογικού Λειτουργού, 25 1ης Τάξης (Κτηματολογίου), Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, από 1.10.89:

1. ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ Στέλιος

2. ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ Χρίστος

3. ΣΑΒΒΑ Αντώνιος Χρ.

30 4. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Πέτρος Κ.."

Ο αιτητής πρόσβαλε με την προσφυγή του την προαγω-

γή των τεσσάρων προαχθέντων, αλλά το Πρωτόδικο Δικαστήριο ακύρωσε μόνο την προαγωγή του Χριστού Πολυκάρπου και Πέτρου Χριστοδουλίδη. Στο σχετικό απόσπασμα της εφεσιβαλλόμενης απόφασης αναφέρονται τα πιο κάτω:

5

"Αν ο πιο πάνω τρόπος με τον οποίο έχω ερμηνεύσει τις αυθεντίες πάνω στο επίδικο θέμα είναι ορθός, και λαμβανομένου υπόψη ότι στην παρούσα περίπτωση προκύπτει από τα στοιχεία των φακέλων ότι ο Αιτητής είναι ουσιαστικά ίσος σε αξία με βάση τις εμπιστευτικές εκθέσεις και σε προσόντα με τα Ενδιαφερόμενα Μέρη Χρίστο Πολυκάρπου και Αντώνιο Σάββα, έχει όμως μικρή έστω υπεροχή σε αρχαιότητα έναντι τους, η ανεπιφύλαχτη αποδοχή από την ΕΔΥ της ανεξήγητης και αναιτιολόγητης σύστασης του Διευθυντή υπέρ των πιο πάνω δύο Ενδιαφερομένων Μερών μαρτυρεί ότι η ΕΔΥ ενήργησε κάτω από πλάνη περί τα πράγματα η οποία καθιστά κακή και λανθασμένη την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας. Τεκμηριώνεται έτσι ο ισχυρισμός ότι η προαγωγή των δύο αυτών υποψηφίων είναι προϊόν υπέρβασης της εξουσίας της ΕΔΥ και υπόκειται, ως εκ τούτου, σε ακύρωση παρά το γεγονός ότι ο Αιτητής ούτε απέδειξε ούτε ισχυρίζεται έκδηλη υπεροχή έναντι τους. Δεν μπορεί να λεχθεί το ίδιο αναφορικά με το Ενδιαφερόμενο Μέρος Πέτρο Χριστοδουλίδη ο οποίος είναι ίσος του Αιτητή σε αξία με βάση τις Εμπιστευτικές Εκθέσεις και σε προσόντα, αλλά υπερέχει έναντι του σε αρχαιότητα έστω και απομακρυσμένη. Μπορεί επομένως να λεχθεί ότι η επίδικη σύσταση του Πέτρου Χριστοδουλίδη από το Διευθυντή αντανακλά και το στοιχείο της μικρής υπεροχής του σε αρχαιότητα και είναι, ως εκ τούτου, σύμφωνα με τα στοιχεία των φακέλων, ώστε να μην απαιτείται η ρητή αιτιολόγηση της. Το ίδιο ισχύει για το Ενδιαφερόμενο Μέρος Στέλιο Θεοδούλου για το οποίο ορθά η ΕΔΥ έκρινε ότι κατέχει το πλεονέκτημα του Σχεδίου Υπηρεσίας. Τα στοιχεία των φακέλων αποκαλύπτουν υπεροχή αυτή του Στέλιου Θεοδούλου σε προσόντα έναντι του Αιτητή. Η υπεροχή δικαιολογεί την επίδικη σύστασή του από το Διευθυντή

10

15

20

25

30

35

παρά την πολύ απομακρυσμένη και μηδαιμνής σημασίας αρχαιότητα του Αιτητή έναντι του."

Σύμφωνα με την προηγούμενη Νομολογία και τις γενικές αρχές του Διοικητικού Δικαίου οι συστάσεις του Προϊσταμένου του Τμήματος/Τμηματάρχη δεν είναι απαραίτητο να είναι αιτιολογημένες, ιδιαίτερα όταν συνάδουν ή βασίζονται στα καθιερωμένα κριτήρια, δεν μπορούν δε να θεωρηθούν ως ελαττωματικές λόγω έλλειψης αιτιολογίας, εκτός αν ανατραπεί το τεκμήριο της νομιμότητας με βάση το οποίο θεωρούνται πως διαμορφώθηκαν καλόπιστα μετά από δέουσα έρευνα. Βλ. *Νιόβη Παπαϊωάννου κ.ά ν. Δημοκρατίας* (1991) 3 Α.Α.Δ. 713 στην οποία αναφέρονται τα ακόλουθα:

"... Είναι βέβαια θεμελιωμένο πως όταν οι συστάσεις συγκρούονται με την καθόλου εικόνα που εμφανίζουν οι υπηρεσιακές εκθέσεις θα πρέπει να παραγνωρίζονται ή να τους δίνεται περιορισμένη σημασία ανάλογα με την έκταση της σύγκρουσης. (Βλ. *Republic v. Koufettas* (1985) 3 CLR 1950). Όμως, αντικείμενο της σύγκρισης δεν είναι τα επι μέρους. Είναι από τη μια η ίδια η σύσταση που εμπεριέχει την άποψη πως ο ένας από τους υποψήφιους είναι καλύτερος από τον άλλο και από την άλλη η συνολική εικόνα που εμφανίζουν οι υπηρεσιακές εκθέσεις.

Για τους πιο πάνω λόγους, η εισήγηση ως προς την αναγκαιότητα αιτιολόγησης της σύστασης δεν ευσταθεί. Θα προσθέταμε ότι, όπως ορθά σημειώθηκε στην υπόθεση *Ioannides & others v. The Republic* (1984) 3 C.L.R. 1283, η σύσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι ελαττωματική εκτός αν ανατραπεί το τεκμήριο της νομιμότητας με βάση το οποίο θεωρείται πως διαμορφώθηκε καλόπιστα μετά από δέουσα έρευνα."

Επίσης σε σειρά προσφυγών έχει ήδη γίνει δεκτή η πιο πάνω αρχή ότι οι συστάσεις του Προϊσταμένου του Τμήματος με βάση τους περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμους 1967-1987 δεν είναι αναγκαίο να περιέχουν αιτιολογία,

νοουμένου βεβαίως ότι αυτές δεν είναι αντίθετες με το περιεχόμενο των φακέλων. Θέμα δικαστικού ελέγχου τίθεται μόνο στην περίπτωση που ο Προϊστάμενος εκλέγει να παραθέσει τους λόγους των εισηγήσεών του, οπότε αν προκύψει ότι η αιτιολογία που δόθηκε από αυτόν πάσχει, η 5 απόφαση μπορεί να ανατραπεί για το λόγο αυτό.

Σχετική αναφορά μπορεί να γίνει στις υποθέσεις *Loizidou - Paraphoti v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 933, στη σελ. 938, *Ioannidou and others v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 1283, *Republic v. Koufettas* (1984) 3 C.L.R. 1950, στη σελ. 1962, *Haris v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 723, στη σελ. 727, 10 *Χασάπης ν. Δημοκρατίας*, Αρ. Υποθ. 692/87, απόφαση ημερ. 9 Φεβρουαρίου 1990, *Φιλίππου ν. Δημοκρατίας*, Αρ. Υποθ. 492/89, ημερ. 25 Απριλίου 1990, *Ξυστούρης κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 956/87, ημερ. 13 Μαρτίου 1990 κλπ, απόφαση ημερ. 28 Ιουνίου 1991, *Ζωή Σιδερά ν. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 808/989, ημερ. 19 Ιουνίου 1991, *Κεφάλια κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 65/88 κλπ. απόφαση ημερ. 24 Ιανουαρίου 1991. 15

Έχει επίσης νομολογιακά καθιερωθεί ότι οι συστάσεις του Προϊσταμένου δεν θεωρούνται άκυρες ως αναιτιολόγητες γιατί είναι σύντομες ή λακωνικές, νοουμένου ότι συνάδουν με τα στοιχεία των φακέλων, (Βλέπε: *Νιόβη Παπαϊωάννου* (πιο πάνω), *Paradoroulos v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 1070, στη σελίδα 1078, *Καϊτάνης κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υπόθ. Αρ. 286/88 κλπ., ημερ. 12 Απριλίου 1990, *Ζωή Σιδερά ν. Δημοκρατίας* (πιο πάνω), *Μαυρομιμάτης κ.α. ν. Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας*, Υπόθ. Αρ. 43/88, ημερ. 22 Φεβρουαρίου 1991, *Α. Σάββα ν. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 281/90, ημερ. 6 Φεβρουαρίου 1992). 20 25

Είναι δε αρκετό αν ο Τμηματάρχης αναφερθεί μόνο στους υποψηφίους που συστήνει χωρίς να κάμει ειδική αναφορά στις συστάσεις του σε όλους τους υποψηφίους (Βλέπε *Φωτίου κ.α. ν. Δημοκρατίας*, 749/88, ημερ. 7 Νοεμβρίου 1989, *Σάββας Ξυστούρης κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Υποθ. Αρ. 956/87 κλπ., απόφαση ημερ. 23 Μαρτίου 1990, *Ζωή Σιδερά ν. Δημοκρατίας* πιο πάνω), *Καϊτάνης κ.α. ν.* 30 35

Δημοκρατίας, Υποθ. Αρ. 94/86 κλπ., απόφαση ημερ. 1 Ιουλίου 1991.

5 Στο σημείο αυτό νοιώθουμε επιβεβλημένο να ασχοληθούμε σε συντομία με τις αυθεντίες που αναφέρονται στην πρωτόδικη απόφαση στις οποίες δεν έχουμε ήδη αναφερθεί. Δεν θεωρούμε ότι πρόκειται περί διαφορετικής προσεγγίσεως του Δικαστηρίου μια και ως επί το πλείστον δεν είναι σχετικές με το υπό εξέταση θέμα. Ουσιαστικά αφορούν τη σημασία των συστάσεων και τη βαρύτητα που 10 πρέπει να δίδεται σ' αυτές ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που οι συστάσεις είναι πεπλανημένες ή ασύμφωνες με το περιεχόμενο των εμπιστευτικών εκθέσεων. Βλέπε Α.Ε.1028, 1029, 1034, *Δημοκρατία ν. Ανδρέα Στυλιανού κ.α.*, ημερ. 10 Ιουλίου 1990, *Niki Stylianou v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 2661, *Λοϊζίδης κ.α. ν. Δημοκρατίας*, Αρ. Υποθ. 583/88 15 κλπ., ημερ. 12 Μαΐου 1990.

Οι υποθέσεις *Themistocleous and others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 1070, *Yenakritou and others v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2731, όπως και η υπόθεση *Pourgourides and others v. Republic* (1988) 3 C.L.R. 1434 αφορούν περιπτώσεις που η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας 20 πλανήθηκε λαμβάνουσα υπόψη της κατά τη διενέργεια προαγωγών μόνο τους υποψηφίους τα ονόματα των οποίων περιείχοντο στον κατάλογο με τις συστάσεις του οικείου Τμήματος παραγνωρίζοντας όλους τους υπόλοιπους 25 χωρίς να είναι γνωστοί οι λόγοι που δεν περιελήφθησαν στον κατάλογο αυτό, ούτε και βεβαίως οι λόγοι που δεν εκλέγησαν στο τελικό στάδιο.

30 Με βάση τα πιο πάνω έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι στην υπό εξέταση περίπτωση δεν δικαιολογείτο η ακύρωση της επίδικης απόφασης της Επιτροπής και ως εκ τούτου η έφεση επιτρέπεται.

Ως προς τους υπόλοιπους λόγους με τους οποίους προσβάλλεται η επίδικη απόφαση της Επιτροπής, ότι η Επιτροπή δεν προέβη σε καμιά έρευνα και/ή δεν διενήργησε τη 35 δέουσα έρευνα όσον αφορά την αξία, τα προσόντα και την

αρχαιότητα των υποψηφίων, ούτε και σύγκρινε τους υποψηφίους ή/και ότι η Επιτροπή ενήργησε μη αξιοκρατικά υπό καθεστώς πλάνης περί τα πράγματα και δεν πέτυχε επιλογή του πραγματικά καλύτερου από τους υποψηφίους 5
θα μπορούσε να λεχθεί ότι η επίδικη απόφαση λήφθηκε, η Επιτροπή όπως φανερώνεται και από το σχετικό πρακτικό της έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία, γεγονότα και κριτήρια και η επίδικη απόφαση ήταν απόλυτα ορθή και λογικά εφικτή. Δεν αποδείχθηκε από μέρους του αιτητή έκδηλη 10
υπεροχή έναντι των ενδιαφερομένων μερών γιατί από την εξέταση των σχετικών φακέλων των υποψηφίων δεν παρουσιάζεται μια σαφής και εμφανής έκδηλη υπερροχή σαν ένα αναμφισβήτητο γεγονός. Πέραν των άλλων στοιχείων, τα ενδιαφερόμενα μέρη είχαν τη σύσταση του Διευθυντή του Τμήματος που ενίσχυε και καθιστούσε υπέρτερα τα 15
ενδιαφερόμενα μέρη έναντι του αιτητή και ως εκ τούτου και οι λόγοι αυτοί αποτυγχάνουν.

Για όλους τους πιο πάνω λόγους η έφεση επιτρέπεται και η προσφυγή απορρίπτεται. Επικυρώνεται η επίδικη απόφαση. 20

Δεν γίνεται οποιαδήποτε διαταγή για έξοδα.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Η Δημοκρατία εφεσιβάλλει την απόφαση πρωτόδικου συνάδελφου με την οποία ακυρώθηκαν οι προαγωγές δύο, από τα τέσσερα ενδιαφερόμενα μέρη, 25
στη θέση Κτηματολογικού Λειτουργού 1ης τάξης (Κτηματολόγιον) Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, που εδημοσιεύθη στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 17.11.89. Ο μοναδικός λόγος για τον οποίο η προσφυγή του αιτητή-εφεσίβλητου έγινε αποδεκτή, στην έκταση 30
που αναφέρεται πιο πάνω, είναι γιατί ο πρωτόδικος συνάδελφος έκρινε πως οι σχετικές συστάσεις του προϋσταμένου του τμήματος ενώπιον της ΕΔΥ ήταν ανατιολόγητες. Ειδικά δε, και αναφορικά με τα δύο ενδιαφερόμενα 35
μέρη, των οποίων η προαγωγή ακυρώθηκε, οι συστάσεις δεν συμφωνούσαν με το περιεχόμενο των υπηρεσιακών φακέλων γιατί ο εφεσίβλητος-αιτητής είχε, έστω, πολύ μικρή υπερροχή στην αρχαιότητα έναντι των δύο ενδιαφε-

ρομένων μερών, μολονότι ήσαν όλοι ισότιμοι στην αξία και προσόντα.

5 Στη σύσταση του προϊσταμένου του τμήματος πράγματι δεν ανευρίσκεται οποιαδήποτε αιτιολογία. Την παραθέτουμε αυτούσια, όπως καταγράφεται στο σχετικό πρακτικό της ΕΔΥ.

"Συστήνει τους Αντώνιο Σάββα, Χρίστο Πολυκάριου, Πέτρο Χριστοδουλίδη και για την τέταρτη θέση τους Στέλιο Θεοδούλου και Ανδρέα Πίπη".

10 Για να συμπληρώσουμε την εικόνα των γεγονότων, που θεωρούμε ως αναγκαία για τη συζήτηση της έφεσης, παρατηρούμε πως ο πρωτόδικος δικαστής έκρινε τον εφεσίβλητο-αιτητή και τα 4 ενδιαφερόμενα μέρη ως ισόβαθμους στην αξία και τα προσόντα, με ελαφρά υπεροχή στο τελευταίο στοιχείο του Στ. Θεοδούλου, που διέθετε πανεπιστημιακό τίτλο. Η αρχαιότητα του αιτητή και των ενδιαφερομένων μερών κρίθηκε με αναδρομή στο χρόνο διορισμού τους σε προ-προηγούμενες θέσεις, με αποτέλεσμα να έχει αμελητέα υπεροχή ο αιτητής έναντι των δυο από τους προαχθέντες, των οποίων και η προαγωγή ακυρώθηκε με την εφεσιβαλλόμενη απόφαση.

25 Προτού καταλήξει στην ετυμηγορία του ο συνάδελφος, προέβη σε εκτεταμένη αναφορά στη νομολογία που αφορά στα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται στη σύσταση του προϊσταμένου τμήματος, παρατηρώντας πως αυτή παρουσιάζει δύο αντίθετες προσεγγίσεις. Μια σειρά πρωτόδικων αποφάσεων και της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου υιοθετούν την αρχή πως πρέπει να αιτιολογείται η σύσταση του προϊστάμενου, αλλά στην περίπτωση που αυτή είναι λακωνική μπορεί να συμπληρωθεί από το περιεχόμενο των υπηρεσιακών φακέλων. Σε άλλη σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου υιοθετείται η άποψη πως τέτοια αιτιολογία δεν χρειάζεται, όπου όμως υπάρχει, εξετάζεται αν αυτή συνάδει με το περιεχόμενο των υπηρεσιακών φακέλων και τις επιπτώσεις που έχει στη λήψη της απόφασης του διοικητικού οργάνου.

Η κρινόμενη πρωτόδικη απόφαση δόθηκε στις 12.2.92. Σε αυτή δε αναφέρονται δύο διαδοχικές αποφάσεις της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, με την ίδια σύνθεση που επίλυσε το επίμαχο ζήτημα τελεσίδικα, και που προφανώς δεν είχαν κυκλοφορήσει όταν ο πρωτόδικος συνάδελφος εξέδιδε την απόφασή του. Αυτες είναι οι Α.Ε.891 *Νιόβη Παπαϊωάννου κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας* (1991) 3 Α.Α.Δ. 713 και η Α.Ε.865 *Κυπριακή Δημοκρατία ν. Άννας Βιολάρη και Άννας Ιακωβίδου*, ημερ. 13.1.92. Στην πρώτη υπόθεση το Δικαστήριο διαφώνησε ως προς το αποτέλεσμα της, για τους λόγους που αναφέρονται στις δύο αποφάσεις. Υπήρξε όμως ομοφωνία πάνω στο επίμαχο ζήτημα στην παρούσα έφεση. Παραθέτουμε εδώ το σχετικό απόσπασμα από την υπόθεση *Νιόβη Παπαϊωάννου*, που υιοθετήθηκε και στην *Δημοκρατία ν. Άννας Βιολάρη και Άννας Ιακωβίδου*.

“Το δεύτερο νομικό ζήτημα, για το οποίο ανάπτυξε την επιχειρηματολογία του ο συνήγορος των εφεσειόντων, είναι πως οι συστάσεις του Οικείου Τμήματος δεν είναι αιτιολογημένες, και ότι εν πάση περιπτώσει έγιναν προσωπικά από τον προϊστάμενο του Τμήματος, διευθυντή δημοτικής εκπαίδευσης, κατά παράβαση των προνοιών του άρθρου 35(3) του περί Δημοτικής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμου του 1969 (10/69), όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 5(γ) του περί Δημοτικής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας (Τροποποιητικού) Νόμου του 1979 (53/79), που προβλέπουν πως οι συστάσεις γίνονται από το Οικείο Τμήμα.

Διαφωνούμε με τις εισηγήσεις του δικηγόρου των εφεσειόντων για τους εξής λόγους. Στην κρίση μας η αρχή της αναγκαιότητας της αιτιολόγησης των αποφάσεων της διοίκησης αφορά στην ίδια την επίδικη απόφαση και όχι σε όλες τις ενδιάμεσες αποφάσεις, στάδια ή διαδικασία που οδηγούν στη λήψη της, εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις όπου προβλέπεται ειδικά στο νόμο. Τέτοια πρόνοια δεν γίνεται για τις συστάσεις του Οικείου Τμήματος. Εξάλλου η ενέργεια της σύστασης εμπεριέχει αφ' εαυτής την έννοια επιλογής και εισήγη-

5 σης για διορισμό από τους καλύτερους των υποψηφίων. Ο διευθυντής δε δημοτικής εκπαίδευσης, που υπογράφει το σχετικό σημείωμα των συστάσεων προς την Ε.Ε.Υ., ενήργησε ως ο Προϊστάμενος του Οικείου Τμήματος. Είναι γεγονός πως στο έγγραφο αυτό δεν περι-
 10 ριορίζεται στην απλή παράθεση σε κατάλογο των συστηθέντων, αλλά αναφέρει πως για τις συστάσεις λήφθηκαν υπόψη οι προσωπικές του γνώσεις, οι συστάσεις και απόψεις των οικείων επιθεωρητών, οι υπηρεσιακές εκθέσεις και όλα τα στοιχεία των σχετικών φακέλων.

15 Έχουμε επομένως τη γνώμη πως, όπου ο νόμος προνοεί για εισηγήσεις από όργανο της διοίκησης προς την Αρχή που είναι επιφορτισμένη με τη λήψη της σχετικής εκτελεστής απόφασης, χωρίς να προβλέπεται σε αυτόν πως οι τέτοιες εισηγήσεις πρέπει να είναι αιτιολογημένες, τότε δεν χρειάζεται αιτιολογία. Όταν όμως το ίδιο
 20 το όργανο επιλέγει να παραθέσει τους λόγους των εισηγήσεών του, τότε το αναθεωρητικό ελέγχει την αιτιολογία αυτή και σε περίπτωση που πάσχει ανατρέπει την απόφαση".

Ο πρωτόδικος συνάδελφος αναφέρει στην απόφασή του πως ο προϊστάμενος θα μπορούσε τουλάχιστο να κάμει, έστω, αναφορά στη σύστασή του στα τρία γνωστά κριτήρια, αξία, προσόντα και αρχαιότητα. Μα, αν ο προϊ-
 25 στάμενος έκαμνε τέτοια αναφορά, αυτή θα ήταν λαθεμένη γιατί όλα τα μέρη ισοβαθμούσαν στην αξία και προσόντα, ακόμη και στην αρχαιότητα, γιατί η μικρή διαφορά που υπάρχει στο διορισμό σε προ-προηγούμενες θέσεις, είναι αμελητέα. Η σύσταση επομένως του προϊσταμένου του
 30 τμήματος, όπως αναφέρεται στις πιο πάνω αποφάσεις της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου, εμπεριέχει την έννοια της επιλογής, και στην εξεταζόμενη περίπτωση της εισήγησης για προαγωγή των ενδιαφερομένων μερών, μεταξύ σχεδόν ισοβαθμούντων υποψηφίων. Ο εφεσείων-
 35 αιτητής δεν ισχυρίζεται πως έχει έκδηλη υπεροχή έναντι των προαχθέντων.

Τελειώνοντας, διευκρινίζουμε πως το ισχύον δίκαιο στην παρούσα υπόθεση ήταν ο περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμος, 37/67, που ως γνωστό έχει αντικατασταθεί τώρα με τον 1/90, ο οποίος κάμνει διαφορετικές ρυθμίσεις αναφορικά με το ζήτημα που αναλύεται εδώ.

5

Η έφεση επομένως της Δημοκρατίας επιτρέπεται. Η πρωτόδικη απόφαση ανατρέπεται και επικυρώνεται αυτή της Δημόσιας Υπηρεσίας. Δεν γίνεται οποιαδήποτε διαταγή για τα έξοδα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ. Είχα την ευκαιρία να μελετήσω τις αποφάσεις των συναδέλφων Δικαστών Α. Λοΐζου, Πρ. και Χρ. Αρτεμίδα, Δ., και συμφωνώ ότι η έφεση της Δημοκρατίας θα πρέπει να γίνει επιτρεπτή για τους λόγους που αναφέρονται στις αποφάσεις αυτές.

10

Για να τοποθετηθώ σαφέστερα πάνω στο επίμαχο θέμα των συστάσεων του Προϊσταμένου του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας ενώπιον της Ε.Δ.Υ., έχω τη γνώμη πως το υπό κρίση θέμα επιλύεται με βάση τα όσα σχετικά αναφέρθηκαν στην Α.Ε. 891, *Νιόβη Παπαϊωάννου κ.α. ν. Δημοκρατίας* (1991) 3 Α.Α.Δ. 713 που υιοθετήθηκε και στην Α.Ε. 865, *Κυπριακή Δημοκρατία ν. Άννας Βιολάρη και Άννας Ιακωβίδου*, ημερ. 13.1.92.

15

Κατά συνέπεια, η έφεση επιτρέπεται. Η πρωτόδικη απόφαση ανατρέπεται. Η επίδικη απόφαση επικυρώνεται και η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς καμιά διαταγή για τα έξοδα.

20

25

*Η έφεση επιτρέπεται
χωρίς διαταγή για έξοδα.*